

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

25. aprill 2024*

Eelotsusetaotlus – Õigusaktide ühtlustamine – Määrus (EÜ) nr 1107/2009 –
Taimekaitsevahendi turulelaskmise luba – Loataotluse läbivaatamine – Artikkel 36 – Artikli 36
lõike 2 tähenduses asjaomase liikmesriigi kaalutlusruum seoses teadusliku riskihindamisega, mille
viis läbi artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbi vaatav liikmesriik – Artikkel 44 – Loa tagasivõtmine
või muutmine – Ettevaatuspõhimõte – Tõhus õiguskaitsevahend – Olemasolevad teaduslikud
ja tehnilised teadmised

Kohtuasjas C-308/22,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel College van Beroep voor het bedrijfsleven (apellatsiooniasutuse
halduskohus majandusküsimustes, Madalmaad) 3. mai 2022. aasta otsusega esitatud
eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 11. mail 2022, menetluses

Pesticide Action Network Europe (PAN Europe)

versus

College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden,

menetluses osales:

Corteva Agriscience Netherlands BV, varem Dow AgroScience BV (Dow),

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president K. Jürimäe, kohtunikud N. Piçarra ja M. Gavalec (ettekandja),

kohtujurist: L. Medina,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Pesticide Action Network Europe (PAN Europe), esindajad: eksperdid H. Muilerman ja
G. Simon, ning *advocaat* M. R. J. Baneke,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

- Corteva Agriscience Netherlands BV, esindajad: *advocaten* E. J. H. Gielen ja N. E. Kuijer,
- Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman ja C. S. Schillemans,
- Saksamaa valitsus, esindajad: J. Möller ja R. Kanitz,
- Iirimaa, esindajad: *Chief State Solicitor* M. Browne ja A. Joyce ning M. Lane, keda abistas D. Fennelly, *BL*,
- Kreeka valitsus, esindajad: K. Konsta, E.-E. Krompa, E. Leftheriotou ja M. Tassopoulou,
- Euroopa Komisjon, esindajad: A. C. Becker ja M. ter Haar,

olles 28. septembri 2023. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2009, L 309, lk 1) artikli 36 lõikeid 1 ja 2 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 47.
- 2 Taotlus on esitatud kahes kohtuvaidluses, mille pooled on Pesticide Action Network Europe (PAN Europe) (edaspidi „PAN Europe“) ja College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (taimekaitsevahendite ja biotsiidide müügilubade andmise nõukogu, Madalmaad; edaspidi „CTGB“) seoses sellega, et viimane jättis rahuldamata PAN Europe'i vaide CTGB otsuse peale laiendada toimeainet sulfoksaflor sisaldava taimekaitsevahendi Closer Madalmaades turule laskmise loa kehtivust.

Õiguslik raamistik

Määrus nr 1107/2009

- 3 Määruse nr 1107/2009 põhjendustes 5, 8, 9, 24, 25, 28 ja 29 on märgitud:

„(5) Uue õigusakti kohaldamise lihtsustamiseks ja ühtsuse tagamiseks liikmesriikides peaks see olema määruse vormis.

[...]

- (8) Käesoleva määruse eesmärk on tagada inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse kõrge tase ning samal ajal tagada ühenduse põllumajanduse konkurentsivõime. Erilist tähelepanu tuleks pöörata haavatavatele elanikkonnarühmadele, kuhu kuuluvad rasedad, imikud ja lapsed. Tuleks kohaldada ettevaatuspõhimõtet ning käesoleva määrusega tuleks tagada, et tootjad tõestaks, et toodetavad või turule lastavad ained või tooted ei avalda kahjulikku mõju inimeste ja loomade tervisele ega lubamatut mõju keskkonnale.
- (9) Selleks et kõrvaldada võimalikult palju taimekaitsevahenditega kauplemisel esinevaid takistusi, mis tulenevad liikmesriikide erinevast kaitsetasemest, tuleks käesoleva määrusega kehtestada ka ühtlustatud eeskirjad toimeainete heakskiitmiseks ja taimekaitsevahendite turulelaskmiseks, sealhulgas lubade vastastikuse tunnustamise ja paralleelse kaubanduse eeskirjad. Käesoleva määruse eesmärk on seega suurendada nende toodete vaba liikumist ja kättesaadavust liikmesriikides.

[...]

- (24) Lubade andmist reguleerivad sätted peavad tagama range kaitsestandardi. Eriti tuleks taimekaitsevahendite lubade andmisel arvestada, et inimeste ja loomade tervise ja keskkonna kaitsmise eesmärk on alati tähtsam kui eesmärk parandada taimekasvatust. Seetõttu tuleks enne taimekaitsevahendite turulelaskmist tõendada, et need on taimekasvatusele selgelt kasulikud ning need ei avalda mingit kahjulikku mõju inimeste ja loomade tervisele, sealhulgas haavatavatele elanikkonnarühmadele, ega mingit lubamatut mõju keskkonnale.
- (25) Prognoositavuse, tõhususe ja ühtsuse huvides tuleks ühtlustada taimekaitsevahendite lubade andmise kriteeriumid, menetlused ja tingimused, võttes arvesse inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse üldpõhimõtteid.

[...]

- (28) Liikmesriikidevahelist head halduskoostööd tuleks suurendada lubade andmise menetluse kõigil etappidel.
- (29) Vastastikuse tunnustamise põhimõte on üks vahenditest, millega tagatakse kaupade vaba liikumine ühenduse piires. Et vältida tehtud töö kordamist, vähendada tööstuse ja liikmesriikide halduskoormust ning näha ette taimekaitsevahendite ühtlasem kättesaadavus, peaksid ühe liikmesriigi antud lubasid tunnustama ka teised liikmesriigid, kus põllumajandus-, taimetervise- ja keskkonnatingimused, sealhulgas kliimatingimused, on võrreldavad. Seetõttu tuleks ühendus jagada selliste võrreldavate tingimustega tsoonideks, et soodustada sellist vastastikust tunnustamist. Ühe või mitme liikmesriigi territooriumile iseloomulikud keskkonna- või põllumajandustingimused võivad siiski tingida, et liikmesriigid tunnustavad taotluse korral teise liikmesriigi väljastatud luba, muudavad seda või keelduvad taimekaitsevahendile loa andmisest oma territooriumil, kui see on põhjendatud spetsiifiliste keskkonna- või põllumajandustingimuste tõttu või kui ei ole võimalik saavutada käesoleva määrusega nõutud inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse kõrget taset. Samuti peaks olema võimalik kehtestada asjakohaseid tingimusi seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiivi 2009/128/EÜ (millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks) [(ELT 2009, L 309, lk 71)] kohaselt vastu võetud riiklikus tegevuskavas sätestatud eesmärkidega.“

4 Määruse artikli 1 „Sisu ja eesmärk“ lõigetes 3 ja 4 on sätestatud:

„3. Käesoleva määruse eesmärk on tagada inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kõrgetasemeline kaitse ja parandada siseturu toimimist taimekaitsevahendite turulelaskmist käsitlevate eeskirjade ühtlustamise kaudu, parandades samal ajal põllumajanduslikku tootmist.

4. Käesoleva määruse sätted põhinevad ettevaatuspõhimõttel tagamaks, et turule lastavad toimeained ja vahendid ei avalda inimese ja loomade tervisele ega keskkonnale kahjulikku mõju. Eelkõige ei takistata liikmesriikidel rakendamast ettevaatuspõhimõtet siis, kui puuduvad teaduslikud tõendid selle kohta, millist riski kujutavad inimeste või loomade tervisele või keskkonnale taimekaitsevahendid, millele liikmesriigi territooriumile viimiseks luba taotletakse.“

5 Määruse artikli 4 „Toimeainete heakskiitmise kriteeriumid“ lõigetes 1–4 on ette nähtud:

„1. Vastavalt II lisale kiidetakse toimeaine heaks, kui olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi silmas pidades võib eeldada, et nimetatud lisa punktides 2 ja 3 esitatud heakskiitmise kriteeriume arvestades vastavad seda toimeainet sisaldavad taimekaitsevahendid lõigetes 2 ja 3 sätestatud nõuetele.

Toimeaine hindamisel määratakse esmalt kindlaks, kas II lisa punktides 3.6.2–3.6.4 ja punktis 3.7 esitatud heakskiitmise kriteeriumid on täidetud. Kui need kriteeriumid on täidetud, hinnatakse järgmisena, kas on täidetud II lisa punktides 2 ja 3 sätestatud muud heakskiitmise kriteeriumid.

2. Taimekaitsevahendite jäägid, mis tulenevad hea taimekaitsetava kohasest kasutamisest realistlike kasutustingimusi arvestades, vastavad järgmistele nõuetele:

a) neil ei ole mingit kahjulikku mõju inimeste, sealhulgas haavatavate elanikkonnarühmade ega loomade tervisele, võttes arvesse teadaolevaid kumulatiivseid ja koostoimelisi mõjusid, kui on olemas [Euroopa Toiduohutusameti (EFSA)] poolt aktsepteeritud teaduslikud meetodid selliste mõjude hindamiseks, ega põhjaveele;

b) neil ei ole mingit lubamatut mõju keskkonnale.

Toksikoloogiliselt, ökotoksikoloogiliselt ning keskkonna või joogivee seisukohalt oluliste jääkide puhul on nende mõõtmiseks olemas üldkasutatavad meetodid. Analüütilised standardid on üldiselt kättesaadavad.

3. Hea taimekaitsetava kohaselt kasutatav taimekaitsevahend vastab realistlike kasutustingimusi arvestades järgmistele nõuetele:

a) see on piisavalt tõhus;

b) sellel ei ole kohest või hilisemat kahjulikku mõju põhjaveele ega inimeste, kaasa arvatud haavatavate elanikkonnarühmade või loomade tervisele, seda nii otseselt kui ka joogivee (võttes arvesse joogivee töötlemisel moodustuvate saadustega), toidu, sööda või õhu, töökohal tekkivate tagajärgede või muude kaudsete mõjude kaudu, võttes arvesse teadaolevaid kumulatiivseid ja koostoimelisi mõjusid, kui on olemas [EFSA] poolt aktsepteeritud teaduslikud meetodid selliste mõjude hindamiseks;

c) sellel ei ole lubamatut mõju taimedele või taimsetele saadustele;

d) see ei põhjusta tarbetuid kannatusi ega piinu tõrjutavatele selgroogsetele;

e) sellel ei ole lubamatut mõju keskkonnale, võttes eelkõige arvesse järgmisi kaalutlusi, kui on olemas ameti poolt aktsepteeritud teaduslikud meetodid selliste mõjude hindamiseks:

[...]

4. Lõigetes 2 ja 3 esitatud nõudeid hinnatakse ühtsete põhimõtete alusel vastavalt artikli 29 lõikele 6.“

6 Määruse nr 1107/2009 artiklis 6 on sätestatud heakskiitmise tingimused ja piirangud.

7 Määruse artikli 21 „Heakskiidu läbivaatamine“ lõikes 3 on ette nähtud:

„Kui [Euroopa K]omisjon järeldab, et artiklis 4 sätestatud heakskiitmise kriteeriumid ei ole enam täidetud või et artikli 6 punkti f kohaselt nõutavat lisateavet ei ole esitatud, võetakse vastavalt artikli 79 lõikes 3 osutatud regulatiivkomitee menetlusele vastu määrus heakskiidu tagasivõtmise või muutmise kohta.

[...]“.

8 Määruse nr 1107/2009 III peatükis „Taimekaitsevahendid“ asub luba käsitlev 1. jagu, mille 1. alajagu „Nõuded ja sisu“ sisaldab selle määruse artikleid 28–32.

9 Nimetatud määruse artikli 28 „Loa andmine turulelaskmiseks ja kasutamiseks“ lõikes 1 on ette nähtud, et taimekaitsevahendit ei lasta turule ega kasutada, kui asjaomane liikmesriik ei ole selleks kooskõlas selle määrusega luba andnud, välja arvatud selle artikli lõikes 2 nimetatud juhtudel.

10 Määruse nr 1107/2009 artiklis 29 „Turule lubamise nõuded“ on sätestatud:

„1. Ilma et see piiraks artikli 50 kohaldamist, antakse taimekaitsevahendile luba ainult juhul, kui see lähtuvalt lõikes 6 osutatud ühtsetest põhimõtetest vastab järgmistele nõuetele:

a) selles sisalduvad toimeained, taimekaitseained ja sünergistid on heaks kiidetud;

[...]

e) olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi silmas pidades vastab see artikli 4 lõikes 3 sätestatud nõuetele;

[...]

6. Taimekaitsevahendite hindamise ja lubade andmise ühtsed põhimõtted sisaldavad [nõukogu 15. juuni 1991. aasta] direktiivi 91/414/EMÜ [taimekaitsevahendite turuleviimise kohta (EÜT 1991, L 230, lk 1; ELT eriväljaanne 03/11, lk 332)] VI lisas esitatud nõudeid ning need määratakse kindlaks vastavalt artikli 79 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusele vastu võetud määrustes ilma oluliste muudatusteta. Kõnealuste määruste hilisemad muudatused võetakse vastu vastavalt artikli 78 lõike 1 punktile c.

Nende põhimõtete kohaselt võetakse taimekaitsevahendite hindamisel arvesse toimeainete, taimekaitseainete, sünergistide ja abiainete vastastikust toimet.“

11 Määruse nr 1107/2009 artiklis 31 „Lubade sisu“ on sätestatud:

„1. Loas määratakse kindlaks taimed või taimsed saadused ja mittepõllumajanduslikud alad (näiteks raudteed, avalikud kohad, laoruumid), mille puhul taimekaitsevahendit võib kasutada, ning sellise kasutamise eesmärgid.

2. Loas sätestatakse nõuded seoses taimekaitsevahendi turulelaskmise ja kasutamisega. Need nõuded sisaldavad vähemalt kasutustingimusi, mis on vajalikud toimeainete, taimekaitseainete ja sünergistide heakskiitmist käsitlevas määruses sätestatud tingimuste ja nõuete täitmiseks.

[...]

3. Lisaks sisaldavad lõikes 2 osutatud nõuded vajaduse korral järgmist:

- a) maksimaalne kulunorm hektari kohta igal kasutuskorral;
- b) viimase kasutuskorra ja saagikoristuse vaheline ajavahemik;
- c) maksimaalne kasutuskordade arv aastas.

4. Lõikes 2 osutatud nõuded võivad sisaldada järgmist:

- a) taimekaitsevahendi levitamise ja kasutamise piirang [...]
- b) kohustus teavitada enne toote kasutamist naabreid, kes võivad eemalekanduva pihustatud vahendiga kokku puutuda ning kes on avaldanud soovi, et neid teavitataks;
- c) tõendid õige kasutuse kohta vastavalt [...] integreeritud taimekaitse põhimõtetele;
- d) kasutajarühmade, nt professionaalsete ja mitteprofessionaalsete kasutajate kindlaksmääramine;
- e) heakskiidetud märgistus;
- f) kasutustevaheline ajavahemik;
- g) vajaduse korral taimekaitsevahendi viimase kasutamise ja taimse saaduse tarbimise vaheline ajavahemik;
- h) tööootaeg;
- i) pakendi suurus ja materjal.“

12 Määruse nr 1107/2009 III peatüki luba käsitleva 1. jao 2. alajagu „Menetlus“ sisaldab artikleid 33–39.

13 Määruse artikli 33 „Loa saamise või muutmise taotlus“ lõikes 1 on sätestatud:

„Taotleja, kes soovib taimekaitsevahendi turule lasta, taotleb luba või selle muutmist isiklikult või esindaja vahendusel igalt liikmesriigilt, kus taimekaitsevahendit turule lasta kavatsetakse.“

14 Määruse artikkel 35 „Taotlust läbi vaatav liikmesriik“ on sõnastatud järgmiselt:

„Taotluse vaatab läbi taotleja välja pakutud liikmesriik, välja arvatud juhul, kui seda nõustub läbi vaatama mõni teine samasse tsooni kuuluv liikmesriik. Taotlust läbi vaatav liikmesriik teavitab sellest taotlejat.

Taotlust läbi vaatava liikmesriigi soovil teevad teised liikmesriigid, kes kuuluvad samasse tsooni, mille kohta taotlus esitati, temaga töökoormuse õiglaseks jagamiseks koostööd.

Teised liikmesriigid, kes asuvad tsoonis, mille kohta taotlus esitati, hoiduvad toimiku edasisest menetlemisest, kuni taotlust läbi vaatav liikmesriik on andnud oma hinnangu.

Juhul, kui taotlus on esitatud rohkem kui ühe tsooni kohta, lepivad taotlust hindavad liikmesriigid kokku keskkonna- ja põllumajandustingimustega mitteseonduvate andmete hindamises.“

15 Määruse artiklis 36 „Loataotluse läbivaatamine“ on sätestatud:

„1. Taotlust läbi vaatav liikmesriik koostab taotluse saamise ajal kättesaadavaid juhenddokumente kasutades ja olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi silmas pidades sõltumatu, objektiivse ja läbipaistva hinnangu. Ta annab kõikidele samasse tsooni kuuluvatele liikmesriikidele võimaluse esitada märkusi, mida võetakse hindamisel arvesse.

Taotlust läbi vaatav liikmesriik kohaldab artikli 29 lõikes 6 osutatud taimekaitsevahendite hindamise ja lubade andmise ühtseid põhimõtteid, et teha võimalikult suures ulatuses kindlaks, kas taimekaitsevahend vastab artiklis 29 sätestatud tingimustele samas tsoonis, kui seda kasutatakse vastavalt artiklile 55 ja realistlikes kasutustingimustes.

Taotlust läbi vaatav liikmesriik teeb oma hinnangu kättesaadavaks teistele liikmesriikidele, kes asuvad samas tsoonis. Hindamisaruande vorm kehtestatakse vastavalt artikli 79 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusele.

2. Asjaomased liikmesriigid annavad lube või keelduvad nende andmisest taotlust läbi vaatava liikmesriigi hinnangu järelduste põhjal, nagu on sätestatud artiklites 31 ja 32.

3. Erandina lõikest 2 ja ühenduse õigust kohaldades võib artikli 31 lõigetes 3 ja 4 osutatud nõuete ning teiste spetsiifilistest kasutustingimustest tulenevate riskide vähendamise meetmete suhtes kehtestada asjakohaseid tingimusi.

Kui liikmesriigile muret tekitavaid aspekte, mis on seotud inimeste või loomade tervise või keskkonnaga, ei saa kontrollida esimeses lõigus osutatud siseriiklike riskide vähendamise meetmetega, võib liikmesriik keelduda taimekaitsevahendile loa andmisest oma territooriumi piires, juhul kui tal on spetsiifiliste keskkonna- või põllumajandustingimuste tõttu kaalukaid põhjusi arvata, et kõnealune vahend kujutab jätkuvalt vastuvõetamatut ohtu inimeste või loomade tervisele või keskkonnale.

Liikmesriik teavitab oma otsusest viivitamata taotlejat ja komisjoni ning esitab selle kohta tehnilise või teadusliku põhjenduse.

Liikmesriik sätestab võimaluse vaidlustada kõnealusele vahendile loa andmisest keeldumise otsus liikmesriikide kohtutes või teistes apellatsiooninstantsides.“

16 Määruse nr 1107/2009 III peatüki luba käsitlevas 1. jaos asuv 4. alajagu „Pikendamine, tagasivõtmine ja muutmine“ sisaldab artikleid 43–46.

17 Määruse artikkel 44 „Loa tagasivõtmine või muutmine“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriikidel on õigus luba igal ajal läbi vaadata, kui on tõendeid, et mõni artiklis 29 osutatud nõue ei ole enam täidetud.

[...]

2. Kui liikmesriik kavatseb loa tagasi võtta või seda muuta, teatab ta sellest loa valdajale ning annab talle võimaluse märkuste või täiendava teabe esitamiseks.

3. Liikmesriik võtab vajaduse korral loa tagasi või muudab seda, kui

a) artiklis 29 osutatud nõuded ei ole või enam ei ole täidetud;

b) loa andmise aluseks olnud faktide kohta esitati ebaõiget või eksitavat teavet;

c) mõnda loale lisatud tingimust ei ole täidetud;

d) teaduslike ja tehniliste teadmiste arengust tulenevalt võib muuta kasutusviisi ja koguseid või

e) loa valdaja ei täida käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi.

4. Kui liikmesriik võtab loa tagasi või muudab seda vastavalt lõikele 3, peab ta sellest kohe teatama loa valdajale, teistele liikmesriikidele, komisjonile ja [EFSA-le]. Teised samasse tsooni kuuluvad liikmesriigid võtavad loa tagasi või muudavad seda vastavalt, võttes arvesse siseriiklikke tingimusi ja riskide vähendamise meetmeid, välja arvatud juhtudel, kui on kohaldatud artikli 36 lõike 3 teist kuni neljandat lõiku. Vajaduse korral kohaldatakse artiklit 46.“

18 Nimetatud määruse artikli 56 lõikes 1 on sätestatud:

„Taimkaitsevahendi loa valdaja teavitab loa andnud liikmesriike viivitamata mis tahes seda taimkaitsevahendit või taimkaitsevahendis sisalduvat toimeainet, selle metaboliite, taimkaitseainet, sünergisti või muud koostisainet käsitlevast uuest teabest, mis annab alust arvata, et taimkaitsevahend ei vasta enam vastavalt artiklites 29 ja 4 sätestatud kriteeriumidele.“

19 Määruse nr 1107/2009 IX peatükis „Eriolukorrad“ on artiklid 69–71.

20 Määruse artikkel 69 „Erakorralised meetmed“ on sõnastatud järgmiselt:

„Kui on selge, et heakskiidetud toimeaine, taimkaitseaine, sünergist või muu koostisaine või käesoleva määruse kohaselt loa saanud taimkaitsevahend võib tõenäoliselt kujutada tõsist ohtu inimeste või loomade tervisele või keskkonnale ning sellist ohtu ei ole võimalik rahuldaval määral ohjata liikmesriigi või -riikide võetud meetmete abil, võetakse komisjoni algatusel või liikmesriigi nõudmisel kohe meetmed selle aine või vahendi kasutamise ja/või müügi piiramiseks või keelustamiseks vastavalt artikli 79 lõikes 3 osutatud regulatiivkomitee menetlusele. Enne selliste meetmete võtmist vaatab komisjon läbi tõendid ning võib küsida [EFSA] arvamust. Komisjon võib määrata sellise arvamuse esitamiseks tähtaja.“

- 21 Määruse X peatükk „Haldus- ja finantssätted“ sisaldab eeskätt artiklit 77 „Juhenddokumendid“, milles on ette nähtud:

„Käesoleva määruse rakendamiseks võib komisjon vastavalt artikli 79 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusele vastu võtta või muuta tehnilisi või muid vajalikke juhenddokumente, näiteks selgitavaid märkusi või juhenddokumente mikroorganismide, feromoonide ja biovalmististe kasutamise mahu kohta. Komisjon võib paluda [EFSA-l] juhenddokumente ette valmistada või nende koostamisel osaleda.“

- 22 Sama määruse artikli 84 teises lõigus on sätestatud:

„Komisjon võtab hiljemalt 14. juunil 2011 vastu järgmised õigusaktid:

[...]

d) määrus artiklis 36 osutatud taimekaitsevahendite riskide hindamise ühtsete põhimõtete kohta“.

- 23 Määruse nr 1107/2009 I lisas on kehtestatud kolm taimekaitsevahendite loatsooni (tsoon A (põhi), tsoon B (keskosa) ja tsoon C (lõuna)) ning selles on kindlaks määratud igasse tsooni kuuluvad liikmesriigid.
- 24 Määruse II lisa käsitleb menetlust ja kriteeriume toimeainete, taimekaitseainete ja sünergistide heakskiitmiseks vastavalt II peatükile.

Määrus (EL) nr 546/2011

- 25 Määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 6 ja artikli 84 alusel vastu võetud komisjoni 10. juuni 2011. aasta määruse (EL) nr 546/2011, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1107/2009 seoses taimekaitsevahendite hindamise ja lubade andmise ühtsete põhimõtetega (ELT 2011, L 155, lk 127), artiklis 1 on sätestatud:

„Määruse [nr 1107/2009] artikli 29 lõikega 6 ettenähtud taimekaitsevahendite hindamise ja lubade andmise ühtsed põhimõtted sätestatakse käesoleva määruse lisas.“

- 26 Määruse nr 546/2011 lisa I osa „Keemiliste taimekaitsevahendite hindamise ja lubade andmise ühtsed põhimõtted“ sisaldab A osa „Sissejuhatus“, mille punkt 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Taotluste hindamisel ja lubade andmisel toimivad liikmesriigid järgmiselt:

[...]

c) võtavad arvesse muud mõistlikul viisil omandatud asjakohast tehnilist ja teaduslikku teavet taimekaitsevahendi tõhususe või taimekaitsevahendi, selle koostisosade või jääkide võimaliku kahjuliku mõju kohta.“

27 I osa sisaldab B osa „Hindamine“, mille punktis 1.1 on sätestatud:

„Võttes arvesse praegust teaduslike ja tehniliste teadmiste taset, hindavad liikmesriigid A osa punktis 2 osutatud teavet ning eelkõige:

- a) hindavad taimekaitsevahendi toimet ja fütotoksilisust iga kasutusviisi puhul, mille jaoks luba taotletakse, ning
- b) teevad kindlaks tekkivad ohud, annavad hinnangu nende tähtsusele ning hindavad tõenäolisi ohte inimestele, loomadele ja keskkonnale.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

28 Closer on toimeainet sulfoksafloor sisaldav taimekaitsevahend.

29 Sulfoksafloor kiideti Euroopa Liidus määruse nr 1107/2009 alusel toimeainena heaks komisjoni 27. juuli 2015. aasta rakendusmäärusega (EL) 2015/1295, millega kiidetakse heaks toimeaine sulfoksafloor vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise kohta ning muudetakse komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 540/2011 lisa (ELT 2015, L 199, lk 8), vastavalt rakendusmääruse 2015/1295 I lisas sätestatud tingimustele.

30 Dow AgroScience BV (Dow), nüüd Corteva Agriscience Netherlands BV (edaspidi „Corteva“), esitas 30. aprillil 2015 Madalmaade Kuningriigile taotluse laiendada Closeri turulelaskmise luba nii, et seda saab kasutada mullas kasvatatavate kapsaste ja kartulite jaoks. Corteva esitas sama taotluse seoses tsooniga B (keskosa), mis hõlmas Belgiat, Tšehhi Vabariiki, Saksamaad, Iirimaa, Luksemburgi, Ungarit, Madalmaid, Austriat, Poolat, Rumeeniat, Sloveeniat, Slovakkia ja Ühendkuningriiki.

31 Iirimaa kui määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 1 alusel turulelaskmise loa taotlust läbivaatav liikmesriik viis koostöös teiste liikmesriikidega läbi Closeri teadusliku riskihindamise. Mis puudutab mõju mesilastele, siis vastav uuring viidi läbi 17. oktoobril 2002 avaldatud EFSA juhenddokumendi alusel, mis käsitleb maaökotoksikoloogiat. Iirimaa lõpetas uurimise 2016. aastal.

32 Iirimaa ei kasutanud teadusliku riskihindamise raames komisjoni poolt 2011. aastal esitatud taotluse alusel EFSA väljatöötatud ning 4. juulil 2013 avaldatud dokumenti „Guidance Document on the risk assessment of plant protection products on bees“ (taimekaitsevahenditest mesilastele tuleneva riski hindamise juhenddokument; edaspidi „2013. aasta juhenddokument“).

33 Iirimaa läbi viidud teadusliku riskihindamise alusel laiendas CTGB 5. aprilli 2019. aasta otsusega Closeri luba nii, et seda saab kasutada avamaa kapsa- ja kartulikasvatases, kehtestades samas piirangu, mis on sõnastatud järgmiselt:

„Ohtlik mesilastele ja kimalastele. Et kaitsta mesilasi ja teisi tolmeldavaid putukaid, ärge kasutage seda toodet põllukultuuride õitsemise ajal ega põllukultuuridel, mis ei õitse, kui mesilased ja kimalased neid aktiivselt külastavad. Kasutamine on lubatud üksnes pärast kartuli õitsemist. Ärge kasutage seda toodet õitseva umbrohu läheduses. Kõrvaldage umbrohi enne nende õitsemist.“

- 34 PAN Europe esitas selle otsuse peale vaide, mille CTGB jättis 5. veebruari 2020. aasta otsusega põhjendamatusse tõttu rahuldamata.
- 35 PAN Europe esitas seejärel eelotsusetaotluse esitanud kohtule, College van Beroep voor het bedrijfslevenile (apellatsiooniasutuse halduskohus majandusküsimustes, Madalmaad), kaebuse nõudega see 5. veebruari 2020. aasta otsus tühistada.
- 36 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses väidab PAN Europe, et CTGB ei oleks tohtinud laiendada Closeri luba nii, et see hõlmab taotletud kasutamist Madalmaade turul. Ta väidab, et lirimaa läbi viidud teaduslik riskihindamine, mida CTGB arvesse võttis, ei põhinenud olemasolevatel teaduslikel ja tehnilistel teadmistel. See hindamine oleks pidanud põhinema 2013. aasta juhenddokumendil, milles on esitatud uued teaduslikud teadmised. Jättes selle dokumendi arvesse võtmata, kahjustas CTGB määrusega nr 1107/2009 taotletavat kõrgetasemelist kaitset. PAN Europe lisab, et toote teaduslik riskihindamine võib põhineda mis tahes uutel teaduslikel või tehnilistel teadmistel, olenemata nende allikast või dokumendist, mis neid sisaldab. Lisaks tuleneb tema sõnul ettevaatuspõhimõttest, et kui toote mõju ei ole võimalik kindlalt välja selgitada, on enne tootele loa andmist vaja teha lisauuringuid.
- 37 CTGB väidab eelotsusetaotluse esitanud kohtus, et taimekaitsevahendi turulelaskmise loa taotlust tuleb kontrollida selle esitamise ajal kehtinud õigusnormide alusel, kuna õiguskindlus nõuab, et taotlejal peab olema võimalik teada tingimusi, mis peavad olema taotluse esitamise hetkel täidetud. Ta väidab samuti, et 2013. aasta juhenddokument ei olnud „olemasolev“ määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 1 tähenduses, kuna taotluse esitamise ajal ei olnud komisjon seda veel „vastu võtnud“, sest esines teaduslik ebakindlus ja liikmesriikide vahel puudus konsensus. Igal juhul kõrvaldatakse Closeri kasutamisega seotud riskid piiranguga, mille CTGB lisas käesoleva kohtuotsuse punktis 33 mainitud 5. aprilli 2019. aasta otsusesse, kuna parasjagu õitsevas kultuuride osas ei antud mingit luba.
- 38 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on esiteks tekkinud küsimus, kas liikmesriik, kes teeb otsuse taimekaitsevahendi turulelaskmise lubamise kohta (edaspidi „asjaomane liikmesriik“), võib ise läbi viia sellise toote riskihindamise, kui määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatav liikmesriik on sellise hindamise juba selle sätte alusel läbi viinud, või on asjaomane liikmesriik sama määruse artikli 36 lõike 2 alusel selle toote lubamisel selle hindamisega seotud, ilma et ta saaks ise hindamist läbi viia.
- 39 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kuigi määruse artikli 36 lõige 3 näeb ette, et erandina selle artikli lõikest 2 võib sama määruse artikli 31 lõigetes 3 ja 4 sätestatud nõuete osas kehtestada asjakohaseid tingimusi ja näha ette muid riskide leevendusmeetmeid, peavad need tulenema spetsiifilistest kasutustingimustest. Põhikohtuasjas kõne all oleva olukorra puhul see aga tema sõnul nii ei ole, kuna arutelu puudutab küsimust, kas kõnealune riskihindamine tuleb läbi viia 17. oktoobril 2002 avaldatud EFSA juhenddokumendi alusel, mis käsitleb maaökotoksikoloogiat, või 2013. aasta juhenddokumendi alusel. Leides, et kohustus võtta arvesse määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatava liikmesriigi poolt läbi viidud hindamist on igal juhul vastuolus ettevaatuspõhimõttega, leiab nimetatud kohus, et asjaomane liikmesriik ei ole selle hindamisega seotud.
- 40 Teiseks on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas juhul, kui see hindamine on asjaomase liikmesriigi jaoks siduv, võib asuda seisukohale, et on tagatud harta artiklis 47 ette nähtud õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, ja eelkõige, kas määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatava liikmesriigi poolt läbi viidud hindamise saab vaidlustada

asjaomase liikmesriigi kohtutes. Ta märgib sellega seoses, et Madalmaade õiguses on ette nähtud, et kui määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatava liikmesriigi poolt läbi viidud riskihindamise peale esitatakse vaie, peab CTGB selle hindamise põhjalikult läbi vaatama. Kui ta leiab, et sellise hindamise põhjendused ei ole piisavad, peaks ta saama asendada need enda põhjendustega.

- 41 Kolmandaks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas juhul, kui tuvastatakse, et määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatava liikmesriigi poolt läbi viidud riskihindamine ei ole piisavalt põhjendatud, peab see liikmesriik selle hindamise läbi vaatama või peab asjaomane liikmesriik – kas määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatava liikmesriigiga konsulteerides või mitte – ise uue hindamise läbi viima. Kui asjaomasel liikmesriigil on õigus ise hindamine läbi viia, tekib küsimus, kas see ei kahjusta ühetaolisuse ja ühtlustamise põhimõtteid, mis on määruse nr 1107/2009 aluseks.
- 42 Neljandaks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus määruse nr 1107/2009 artiklis 77 osutatud juhenddokumentide vastuvõtmisele viidates teada, kuidas tõlgendada määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõikes 1 kasutatud väljendit „taotluse saamise ajal kättesaadavaid juhenddokumente kasutades ja olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi silmas pidades“. Ta märgib, et seda sõnastust võib tõlgendada nii, et see nõuab, et selle sätte alusel taotlust läbivaatav liikmesriik peab hindamisel arvesse võtma üksnes komisjoni poolt juba vastu võetud juhenddokumente, samas kui teaduslikud ja tehnilised teadmised, mida need dokumendid sisaldavad, ei pruugi kõik enam olla viimased olemasolevad.
- 43 Viiendaks, kui eeldada, et määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatav liikmesriik ei saa piirduda hindamisel komisjoni poolt vastu võetud juhenddokumentidega, siis soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas piisab, kui see liikmesriik viib hindamise läbi juhenddokumendi alusel, mille andmed on juba kättesaadavad, samas kui komisjon ei ole seda dokumenti veel vastu võtnud, või peab ta arvesse võtma ka kõiki teaduslikke ja tehnilisi teadmisi, sealhulgas neid, mida ei ole esitatud juhenddokumentides. Ta märgib sellega seoses, et taimekaitsevahendi turulelaskmise loa andmiseks on määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 punktis e ette nähtud nõue, et toode peab olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi silmas pidades vastama selle määruse artikli 4 lõikes 3 sätestatud nõuetele. Juhenddokumente ei ole aga selles sättes mainitud. Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, et ka ettevaatuspõhimõte räägib selle kasuks, et arvesse tuleb võtta kõiki olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi, sest see põhimõte eeldab kõikehõlmavat hindamist, mis tugineb kõige usaldusväärsematele olemasolevatele teaduslikele andmetele ja rahvusvaheliste uuringute kõige värskematele tulemustele.
- 44 Neil asjaoludel otsustas College van Beroep voor het bedrijfsleven (apellatsiooniasutuse halduskohus majandusküsimustes, Madalmaad) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas asjaomane liikmesriik, kes teeb otsuse määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 2 kohaselt taimekaitsevahendile loa andmise kohta, tohib kõrvale kalduda tsooni referentliikmesriigi hindamisest, kes on taotluse selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel läbi vaadanud, ning kui jah, siis mil määral?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on, et asjaomane liikmesriik ei tohi seda teha või tohib ainult piiratult, siis kuidas tuleb teostada õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, mis on ette nähtud harta artiklis 47? Kas tsooni referentliikmesriigi hindamise põhjendatuse võib sellisel juhul täies ulatuses vaidlustada asjaomase liikmesriigi kohtus?
3. Kui asjaomane liikmesriik või mõni selle liikmesriigi kohus jõuab järelduseni, et tsooni referentliikmesriigi hindamine ei ole piisavalt põhjendatud, siis mil määral on ta sellisel juhul kohustatud kaasama tsooni referentliikmesriiki piisavalt põhjendatud hindamise ettevalmistamisse?
4. Kas tsooni referentliikmesriik võib piirduda hindamisel ainult vastuvõetud juhenddokumentidega, isegi kui nendes sisalduvad teaduslikud ja tehnilised teadmised ei ole kõik enam viimased olemasolevad?
5. Kui vastus eelmisele küsimusele on eitav, siis kas tsooni referentliikmesriik või piirduda lisaks ainult teaduslike ja tehniliste teadmistega, mida sisaldavad juba välja töötatud, kuid veel vastu võtmata juhenddokumendid, või peab ta arvesse võtma kõiki kättesaadavaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi, sealhulgas neid, mida juhenddokument ei sisalda?“

Menetluse suulise osa uuendamise taotlus

- 45 Pärast kohtujuristi ettepaneku lugemist 28. septembri 2023. aasta kohtuistungil esitas Corteva Euroopa Kohtu kantseleisse 23. oktoobril 2023 saabunud dokumendiga taotluse menetluse suulise osa uuendamiseks vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 83.
- 46 Euroopa Kohus võib selle sätte kohaselt igal ajal, olles kohtujuristi ära kuulanud, uuendada määrusega menetluse suulise osa, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet, või kui pool on pärast suulise osa lõpetamist esitanud uue asjaolu, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu lahendamisele, või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle pooled või Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud ei ole vaielnud.
- 47 Corteva väidab oma taotluses, et kohtujuristi ettepanek ei ole erapooletu, et seal on tõlgendatud liidu õigusnorme *contra legem* ja Euroopa Kohtu praktikat vääralt ning et ettepanekus antud vastuste põhjal ei ole võimalik vastata käesolevatele eelotsuse küsimustele.
- 48 Sellega seoses on oluline meenutada, et ELTL artikli 252 teise lõigu kohaselt on kohtujuristi ülesanne avalikul kohtuistungil täiesti erapooletult ja sõltumatult teha põhjendatud ettepanekuid kohtuasjades, mis Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohaselt nõuavad tema osalust, et abistada kohut tema ülesande täitmisel, milleks on tagada, et aluslepingute tõlgendamisel ja kohaldamisel järgitakse õigust.
- 49 Kohtujuristi ettepanek ega selleni jõudmiseks läbitud põhjenduskäik ei ole Euroopa Kohtule siduvad. Peale selle ei näe ei Euroopa Liidu Kohtu põhikiri ega kodukord pooltele ette võimalust esitada seisukohti vastuseks kohtujuristi ettepanekule. Seetõttu ei ole tõik, et asjast puudutatud isik ei nõustu kohtujuristi ettepanekuga, iseenesest põhjus, mis annaks alust menetluse suulise osa uuendamiseks (28. septembri 2023. aasta kohtuotsus LACD, C-133/22, EU:C:2023:710, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 50 Kuna käesoleval juhul vaidlustab Corteva vaid kohtujuristi ettepaneku teatud osad ja esitab nende sisu kohta oma seisukohad, siis ei ole menetluse suulist osa vaja uuendada.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 51 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1107/2009 artiklit 36 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik, kes teeb otsuse nimetatud määruse artikli 36 lõigete 2 ja 3 kohaselt taimekaitsevahendi turulelaskmise loa kohta, tohib kõrvale kalduda selle toote teaduslikust riskihindamisest, mille viis läbi selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatav liikmesriik.
- 52 Määruse nr 1107/2009 III peatükk käsitleb taimekaitsevahendeid. Selle peatüki 1. jagu reguleerib nende toodete lube. Selle jao 1. alajaos, mis sisaldab määruse artikleid 28–32, on sätestatud lubadele esitatavad nõuded ja nende sisu. Määruse artikleid 33–39 sisaldav 2. alajagu reguleerib omakorda järgitavat menetlust.
- 53 Määruse nr 1107/2009 artikli 33 lõikest 1 nähtub, et taotleja peab taotlema luba igalt liikmesriigilt, kus taimekaitsevahendit turule lasta kavatsetakse. Selle määruse artikli 35 esimese lõigu kohaselt vaatab taotluse läbi üks liikmesriik, nimelt taotleja välja pakutud liikmesriik, välja arvatud juhul, kui seda nõustub läbi vaatama mõni teine samasse tsooni kuuluv liikmesriik.
- 54 Kõnealuse määruse artikli 35 teise lõigu ja artikli 36 lõike 1 esimese lõigu teise lause kohaselt teevad teised liikmesriigid, kes kuuluvad samasse tsooni, mille kohta taotlus esitati, töökoormuse õiglaselt jagamiseks koostööd. Neil liikmesriikidel on ka võimalus esitada märkusi, mida võetakse toote riskihindamisel arvesse.
- 55 Kuid riskihindamise määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 1 esimese ja teise lõigu alusel viib läbi üksnes liikmesriik, kes selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel loataotlust läbi vaatab, ilma et teised samasse tsooni kuuluvad liikmesriigid peaksid seda hindamist heaks kiitma.
- 56 Vastavalt nimetatud määruse artikli 36 lõikele 2 annavad asjaomased liikmesriigid, st liikmesriigid, kellele on esitatud nende territooriumil turulelaskmise loa taotlus, lube või keelduvad nende andmisest selle hindamise põhjal.
- 57 Selles kontekstis ei ole välistatud, et asjaomane liikmesriik ei nõustu määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 1 esimese ja teise lõigu alusel läbi viidud riskihindamise järeldustega. See olukord võib tekkida sõltumata sellest, kas see liikmesriik on selle riskihindamise menetluse raames märkusi esitanud või mitte.
- 58 Selles osas näeb määruse artikli 36 lõike 3 esimene lõik asjaomasele liikmesriigile ette võimaluse kehtestada esiteks tema territooriumit puudutavas osas antud loa sisu ja kehtivusaja osas asjakohased tingimused ning teiseks spetsiifilistest kasutustingimustest tulenevad riskide vähendamise meetmed.
- 59 Lisaks, kui selliste riigisiseste riskide vähendamise meetmete kehtestamine ei võimalda lahendada asjaomasele liikmesriigile muret tekitavaid aspekte, mis on seotud inimeste või loomade tervise või keskkonnaga, võib ta keelduda taimekaitsevahendile loa andmisest oma territooriumi piires

vastavalt selle määruse artikli 36 lõike 3 teisele lõigule põhjendusel, et tema spetsiifiliste keskkonna- või põllumajandustingimuste tõttu kujutab kõnealune toode jätkuvalt vastuvõetamatut ohtu inimeste või loomade tervisele või keskkonnale.

- 60 Eeltoodust tuleneb, et asjaomased liikmesriigid määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 2 tähenduses, kellel käsutuses on teise liikmesriigi hindamine selle artikli lõike 1 alusel, võivad selle artikli lõikes 3 ette nähtud piirides võtta leevendusmeetmeid või isegi keelduda sellisele tootele loa andmisest oma territooriumil, et välistada lubamatu oht inimeste või loomade tervisele või keskkonnale.
- 61 Siiski tuleb arvesse võtta ka määruse nr 1107/2009 artikli 36 konteksti. Sellega seoses tuleb esiteks meenutada, et selle määruse artikli 28 lõikes 1 on sõnaselgelt täpsustatud, et taimekaitsevahendit ei lasta turule ega kasutada, kui asjaomane liikmesriik ei ole selleks „kooskõlas selle määrusega“ luba andnud; see eeldab määruse nr 1107/2009 artiklis 36 ette nähtud menetluse järgimist.
- 62 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 37 sisuliselt märkis, võimaldab selle menetluse kord tagada vastutuse jaotuse liikmesriikide vahel. Taotlust läbivaatav liikmesriik peab läbi viima riskihindamise, samas kui asjaomased liikmesriigid tagavad riskihalduse, tehes lõpliku otsuse oma territooriumil loa andmise kohta.
- 63 Selline liikmesriikide kaalutlusruumi piiramine taimekaitsevahenditele loa andmise menetlustes tuleneb kohaldatavate eeskirjade ühtlustamisest, et neid menetlusi lihtsustada ja tagada ühtsus kõigis liikmesriikides, nagu nähtub taimekaitsevahendite osas määruse nr 1107/2009 artikli 1 lõikest 3 koostoimes selle määruse põhjendustega 5, 9, 25 ja 29.
- 64 Teiseks märkis Euroopa Kohus kohtuasjas, mis käsitles taimekaitsevahendite lubade vastastikust tunnustamist käsitlevaid sätteid, mis on ette nähtud määruse nr 1107/2009 III peatüki 1. ja 3. alajaos, et kui liikmesriigile esitatakse sellise taimekaitsevahendi turulelaskmise loa taotlus, mis on saanud samal otstarbel kasutamiseks turulelaskmise loa teiselt liikmesriigilt, ei ole ta kohustatud seda rahuldama, kui selle määruse artikli 36 lõike 3 tingimused on kohaldatavad talle iseloomulike keskkonna- või põllumajandustingimuste tõttu (vt selle kohta 3. detsembri 2020. aasta kohtuotsus *Région de Bruxelles-Capitale vs. komisjon*, C-352/19 P, EU:C:2020:978, punktid 51 ja 53).
- 65 Kolmandaks ei saa jätta tähelepanuta asjaolu, et liikmesriigid võivad määruse nr 1107/2009 artikli 44 lõigete 1 ja 3 alusel esiteks loa igal ajal läbi vaadata, kui on tõendeid, et mõni artikli 29 lõikes 1 osutatud nõue ei ole enam täidetud, ja teiseks võivad nad selle loa tagasi võtta või seda muuta, kui nad jõuavad järeldusele, et need nõuded ei ole enam täidetud.
- 66 Seega on liikmesriik vastavalt määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 punktile e ja artikli 44 lõike 3 punktile a kohustatud loa tagasi võtma eelkõige siis, kui ta leiab, et olemasolevate teaduslike ja tehniliste teadmiste kohaselt avaldab taimekaitsevahend kahjulikku mõju inimeste või loomade tervisele või lubamatut mõju keskkonnale selle määruse artikli 4 lõike 3 punkti b ja/või e tähenduses (vt selle kohta tänane kohtuotsus C-309/22 ja C-310/22: PAN Europe (endokriinseid häireid põhjustavate omaduste kindlaksmääramine), punkt 81 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 67 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 52 sisuliselt märkis, võib liikmesriik aga loa tagasi võtta, kui tema käsutuses olevatest kõige usaldusväärsematest teaduslikest või tehnilistest teadmistest nähtub, et võib avalduda kohene või hilisem kahjulik mõju inimeste või loomade tervisele või lubamatu mõju keskkonnale. Järelikult ei saa asjaomane liikmesriik määruse nr 1107/2009

artikli 36 lõike 2 tähenduses olla kohustatud andma taimekaitsevahendi turulelaskmise luba ka siis, kui on olemas teaduslikud või tehnilised teadmised, mis viitavad lubamatule ohule inimeste või loomade tervisele või keskkonnale, mis on seotud selle toote kasutamisega (vt selle kohta tänane kohtuotsus C-309/22 ja C-310/22: PAN Europe (endokriinseid häireid põhjustavate omaduste kindlaksmääramine), punkt 83).

- 68 Määruse nr 1107/2009 artikli 36 sellist tõlgendust toetab ka selle määruse eesmärk, milleks – nagu on täpsustatud määruse artikli 1 lõikes 3 ja nagu nähtub määruse põhjendusest 8 – on eelkõige tagada inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse kõrge tase. Sellega seoses on Euroopa Kohus määruse nr 1107/2009 põhjendusele 24 viidates juba otsustanud, et taimekaitsevahendi turulelaskmise lubade andmisel peaks inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitsmise eesmärk „o[lema] alati tähtsam kui“ eesmärk parandada taimekasvatust (19. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus Pesticide Action Network Europe jt, C-162/21, EU:C:2023:30, punktid 46 ja 48 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 69 Samuti tunnistatakse määruse nr 1107/2009 põhjenduses 29, milles rõhutatakse vajadust näha ette taimekaitsevahendite ühtlasem kättesaadavus, et ühe või mitme liikmesriigi territooriumile iseloomulikud keskkonna- või põllumajandustingimused võivad õigustada seda, et liikmesriik või liikmesriigid keelduvad taimekaitsevahendile loa andmisest oma territooriumil, kui see on põhjendatud spetsiifiliste keskkonna- või põllumajandustingimuste tõttu või kui ei ole võimalik tagada inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse kõrget taset.
- 70 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 1107/2009 artiklit 36 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik, kes teeb otsuse selle määruse artikli 36 lõike 2 kohaselt taimekaitsevahendi turulelaskmise loa kohta, tohib kõrvale kalduda selle toote teaduslikust riskihindamisest, mille viis läbi selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatav liikmesriik, sama määruse artikli 36 lõike 3 teises lõigus nimetatud juhtudel eelkõige siis, kui tema käsutuses on kõige usaldusväärsemad teaduslikud või tehnilised andmed, mida viimati nimetatud liikmesriik ei ole hindamise ettevalmistamisel arvesse võtnud ja millest nähtub lubamatu oht inimeste või loomade tervisele või keskkonnale.

Teine küsimus

- 71 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1107/2009 artiklit 36 koostoimes tõhusa kohtuliku kaitse põhimõttega tuleb tõlgendada nii, et selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel pädeva liikmesriigi poolt läbi viidud hindamise järeldusi võib kontrollida selle määruse artikli 36 lõike 2 tähenduses asjaomase liikmesriigi kohus, kellele on esitatud kaebus sama määruse artikli 36 lõike 2 või 3 alusel tehtud otsuse peale.
- 72 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb kõigepealt märkida, et määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 3 neljas lõik paneb ainult liikmesriikidele kohustuse näha ette võimalus vaidlustada taimekaitsevahendile loa andmisest keeldumise otsus liikmesriikide kohtutes või teistes apellatsiooninstantsides. Siiski tuleneb 28. oktoobri 2020. aasta kohtuotsusest Associazione GranoSalus vs. komisjon (C-313/19 P, EU:C:2020:869), et liikmesriigid peavad samuti kehtestama õiguskaitsevahendite ja menetluste süsteemi, mis võimaldab tagada ka selle, et järgitakse sellise kolmanda isiku põhiõigust tõhusale õiguskaitsevahendile, kellel on põhjendatud huvi selle määruse rakendamisel nende riikide ametiasutuste poolt.

- 73 Kuna määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 2 või 3 alusel vastu võetud otsused tehakse selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel pädeva liikmesriigi poolt läbi viidud hindamise järelduste alusel, kuuluvad need järeldused tingimata selle olukorra asjakohaste elementide hulka, mida nende otsustega soovitakse reguleerida. Seega peavad nimetatud määruse artikli 36 lõike 2 tähenduses asjaomase liikmesriigi kohtud neid järeldusi arvesse võtma, kui nad otsustavad nimetatud otsuste põhjendatuse üle (vt selle kohta 8. juuli 2010. aasta kohtuotsus Afton Chemical, C-343/09, EU:C:2010:419, punkt 34).
- 74 Seevastu, kuivõrd käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis viidatud otsused on äärmiselt keeruliste teaduslike ja tehniliste faktiliste asjaolude hindamise tulemus, ei saa liikmesriigi kohtud asendada liikmesriigi pädevate ametiasutuste hinnangut neile faktilistele asjaoludele enda omaga (vt selle kohta 21. jaanuari 1999. aasta kohtuotsus Upjohn, C-120/97, EU:C:1999:14, punktid 33–35).
- 75 Sellest järeldub, et määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 2 tähenduses asjaomase liikmesriigi kohtud, kes peavad otsustama selle määruse artikli 36 lõike 2 või 3 alusel tehtud otsuste põhjendatuse üle, on pädevad hindama nimetatud otsuste õiguspärasust nendes sätetes ette nähtud sisulistest ja menetluslikest tingimustest lähtudes (vt analoogia alusel 8. septembri 2011. aasta kohtuotsus Monsanto jt, C-58/10–C-68/10, EU:C:2011:553, punkt 79), kusjuures need kohtud võivad ühelt poolt võtta arvesse selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel pädeva liikmesriigi poolt läbi viidud hindamise järeldusi, kuid ei või teiselt poolt asendada liikmesriigi pädevate ametiasutuste hinnangut teaduslikele ja tehnilistele faktilistele asjaoludele enda omaga.
- 76 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et määruse nr 1107/2009 artiklit 36 koostoimes tõhusa kohtuliku kaitse põhimõttega tuleb tõlgendada nii, et selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel pädeva liikmesriigi poolt läbi viidud hindamise järeldusi võib arvesse võtta selle määruse artikli 36 lõike 2 tähenduses asjaomase liikmesriigi kohus, kes peab otsustama selle määruse artikli 36 lõike 2 või 3 alusel tehtud otsuste põhjendatuse üle nendes sätetes ette nähtud sisulistest ja menetluslikest tingimustest lähtudes, kusjuures ta ei saa asendada liikmesriigi pädevate ametiasutuste hinnangut teaduslikele ja tehnilistele faktilistele asjaoludele enda omaga.

Kolmas küsimus

- 77 Kolmanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõikeid 2 ja 3 tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriik, kes teeb nende sätete alusel otsuse taimekaitsevahendi turulelaskmise loa kohta, leiab, et selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatava liikmesriigi teaduslik riskihindamine ei ole piisavalt põhjendatud, on ta kohustatud kaasama viimati nimetatud liikmesriigi uue hindamise läbiviimisesse, mille alusel võidakse vastu võtta taimekaitsevahendi turulelaskmise luba.
- 78 Kõigepealt tuleb märkida, et liikmesriigi ametiasutused, kellel tuleb määruse nr 1107/2009 artikli 36 alusel sekkuda, peavad järgima liidu õiguse hea halduse üldpõhimõtet, millest tulenevad nõuded, mida liikmesriigid peavad liidu õiguse rakendamisel järgima. Nende nõuete hulgas on ametiasutuste otsuste põhjendamise kohustus eriti oluline, sest see annab otsuste adressaatidele võimaluse kaitsta oma õigusi ja otsustada kõiki juhtumi asjaolusid teades, kas esitada nende peale kohtule kaebus või mitte (vt selle kohta 15. oktoobri 1987. aasta kohtuotsus Heylens jt, 222/86, EU:C:1987:442, punkt 15, ning 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus Infraestructuras de Portugal ja Futrifer Indústrias Ferroviárias, C-66/22, EU:C:2023:1016, punkt 87).

- 79 Samas, nagu märkis komisjon oma kirjalikes seisukohtades, ei ole määruses nr 1107/2009 ette nähtud konkreetset korda, kuidas lahendada liikmesriikide seisukohtade lahknevusi juhul, kui asjaomane liikmesriik leiab taimekaitsevahendi turulelaskmise loa taotlust menetledes, et selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatava liikmesriigi poolt läbi viidud teaduslik riskihindamine ei ole piisavalt põhjendatud seoses asjaomase riigi murega inimeste või loomade tervise või keskkonna pärast seoses tema territooriumile iseloomulike keskkonna- või põllumajandustingimustega.
- 80 Määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 3 kolmandast lõigust nähtub siiski, et asjaomane liikmesriik, kes selle määruse artikli 36 lõike 3 teise lõigu alusel keeldub oma territooriumil taimekaitsevahendile loa andmisest, vaatamata selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatava liikmesriigi poolt läbi viidud riskihindamisele, peab viivitamata teavitama taotlejat ja komisjoni oma otsusest ning esitama selle kohta tehnilise või teadusliku põhjenduse.
- 81 Lisaks, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 65, võivad liikmesriigid määruse nr 1107/2009 III peatüki 1. jao 4. alajaos sisalduvate taimekaitsevahendi turulelaskmise lubade pikendamist, tagasivõtmist ja muutmist käsitlevate sätetega seoses vastavalt selle määruse artikli 44 lõikele 1 turulelaskmise loa igal ajal uuesti läbi vaadata, kui on tõendeid, et mõni selle määruse artiklis 29 osutatud nõue ei ole enam täidetud.
- 82 Määruse nr 1107/2009 artikli 44 alusel toimuva läbivaatamise raames ei sõltu turulelaskmise loa tagasivõtmine ega muutmine aga kuidagi sellest, kas selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel loataotluse läbi vaadanud liikmesriik on eelnevalt muutnud hinnangut. Seevastu näeb nimetatud määruse artikli 44 lõige 4 ette, et kui liikmesriik võtab loa tagasi või muudab seda vastavalt sama määruse 44 lõikele 3, teatab ta sellest viivitamata muu hulgas loa valdajale, teistele liikmesriikidele ja komisjonile.
- 83 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et asjaomast liikmesriiki ei saa määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 2 tähenduses kohustada üksnes selle määruse alusel kaasama selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbi vaatavat liikmesriiki ega samasse tsooni kuuluvaid teisi liikmesriike, kui ta viib läbi riskihindamist taimekaitsevahendi oma territooriumil turulelaskmise loamenetluse raames vastavalt määruse artikli 36 lõigetele 2 ja 3.
- 84 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kolmandale küsimusele vastata, et määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõikeid 2 ja 3 tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriik, kes teeb nende sätete alusel otsuse taimekaitsevahendi turulelaskmise loa kohta, leiab, et selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatava liikmesriigi teaduslik riskihindamine ei ole piisavalt põhjendatud, arvestades tema muret inimeste või loomade tervise või keskkonna pärast seoses tema territooriumile iseloomulike keskkonna- või põllumajandustingimustega, ei ole ta kohustatud kaasama viimati nimetatud liikmesriiki uue hindamise läbiviimisesse, mille alusel võidakse vastu võtta taimekaitsevahendi turulelaskmise luba.

Neljas ja viies küsimus

- 85 Kõigepealt tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel lahendada tema menetluses oleva vaidluse. Seda arvestades tuleb Euroopa Kohtul talle esitatud küsimused

vajaduse korral ümber sõnastada (17. juuli 1997. aasta kohtuotsus Krüger, C-334/95, EU:C:1997:378, punktid 22 ja 23, ning 18. novembri 2021. aasta kohtuotsus A. S.A., C-212/20, EU:C:2021:934, punkt 36).

- 86 Selleks võib Euroopa Kohus tuletada liikmesriigi kohtu esitatud teabest ja eelkõige eelotsusetaotluse põhjendustest need liidu õigusnormid, mida on põhikohtuasja vaidluse eset silmas pidades vaja tõlgendada. Peale selle võib Euroopa Kohus arvesse võtta liidu õigusnorme, millele liikmesriigi kohus ei ole oma küsimuses viidanud (vt selle kohta 13. detsembri 1984. aasta kohtuotsus Haug-Adrion, 251/83, EU:C:1984:397, punkt 9; 20. märtsi 1986. aasta kohtuotsus Tissier, 35/85, EU:C:1986:143, punkt 9, ja 29. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Banco de Portugal jt, C-504/19, EU:C:2021:335 punkt 30).
- 87 Käesoleval juhul tuleb märkida, et neljas ja viies küsimus puudutavad liikmesriiki, kes vaatab määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõike 1 alusel läbi loataotlust, käesoleval juhul Iirimaad, samas kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses oleva vaidluse ese on see, et CTGB jättis rahuldamata vaide, mille PAN Europe esitas talle tema otsuse peale, millega kiideti heaks asjaomase taimekaitsevahendi Madalmaades turulelaskmise loa laiendamine.
- 88 Neil asjaoludel tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks asuda seisukohale, et neljanda ja viienda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 punkti e ja artikli 36 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et selleks, et vaidlustada taimekaitsevahendi turulelaskmise luba selle liikmesriigi territooriumil, kes teeb viimati nimetatud sätte alusel otsuse selle loa kohta, võib selle liikmesriigi ametiasutustes või kohtutes esitada kõige usaldusväärsemad kättesaadavad teaduslikud või tehnilised andmed tõendamaks, et selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatava liikmesriigi poolt läbi viidud asjaomase taimekaitsevahendi teaduslik riskihindamine ei ole piisavalt põhjendatud.
- 89 Esiteks, mis puudutab nende sätete sõnastust, siis tuleb esimesena meelde tuletada, et määruse nr 1107/2009 artikli 29, mis käsitleb taimekaitsevahendi turulelaskmise loa tingimusi, lõike 1 punktis e on ette nähtud, et ilma et see piiraks selle määruse artikli 50 kohaldamist, võib taimekaitsevahendile loa anda ainult siis, kui see vastab nõudele, et „olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi silmas pidades vastab see [selle määruse] artikli 4 lõikes 3 sätestatud nõuetele“.
- 90 Teisena täpsustas Euroopa Kohus, et vastavalt määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõikele 1 peab liikmesriik, kellele on esitatud taimekaitsevahendi loa taotlus, hindama seda taotlust objektiivselt ja läbipaistvalt, võttes arvesse olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi. Seda silmas pidades on pädevad ametiasutused kohustatud võtma eeskätt arvesse kõige usaldusväärsemaid kättesaadavaid teaduslikke andmeid ja rahvusvaheliste uuringute kõige värskemaid tulemusi ega tohi omistada taotleja esitatud uuringutele ühelgi juhul ülemäärast kaalu (vt selle kohta 1. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Blaise jt, C-616/17, EU:C:2019:800, punktid 66 ja 94).
- 91 Sellest järeldub, et ei määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 punkti e ega artikli 36 lõike 2 sõnastusest ei nähtu, et kui asjaomane liikmesriik peab tegema haldus- või kohtuotsuse taimekaitsevahendi tema territooriumil turulelaskmise loa kohta, peavad asjaomase liikmesriigi ametiasutused ja kohtud võtma arvesse üksnes teatud liiki teaduslikke või tehnilisi teadmisi olenevalt sellest, millisest allikast need teadmised pärit on või mis ajal need teadmised kättesaadavaks said.

- 92 Määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 punkti e ja artikli 36 lõike 2 sõnastusega ei ole seega vastuolus see, kui nendes ametiasutustes ja kohtutes tuginetakse kõige usaldusväärsematele kättesaadavatele teaduslikele või tehnilistele andmetele, et vaidlustada sellisele tootele loa andmine asjaomase liikmesriigi territooriumil, olenemata sellest, millisest allikast need andmed pärit on või mis ajast need kättesaadavaks said.
- 93 Selle määruse artikli 36 lõikes 1 sisalduv viide taotluse esitamise ajal kättesaadavate juhenddokumentide kasutamisele ei sea seda tõlgendust kahtluse alla. Nimelt ei saa sellest sättest järeldada, et taotlust läbi vaatav liikmesriik peaks piirduma riskihindamisel üksnes kättesaadavate juhenddokumentidega, kui ta leiab, et need dokumendid ei kajasta piisavalt neid olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi, millest lähtudes ta peab hindamise läbi viima.
- 94 Lisaks asjaolule, et see tõlgendus oleks vastuolus käesoleva kohtuotsuse punktis 90 viidatud kohtupraktikaga, tuleb arvesse võtta ka nende dokumentide mittesiduvat laadi. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 74 sisuliselt märkis: kuna määruse nr 1107/2009 artiklis 77 on ette nähtud üksnes võimalus, et komisjon võtab need vastu, peab ka liikmesriigil, kes vaatab läbi käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis nimetatud taotlust, olema selliste dokumentide puudumise korral võimalik viia riskihindamine läbi kõige usaldusväärsemate kättesaadavate teaduslike andmete ja rahvusvaheliste uuringute kõige värskemate tulemuste alusel.
- 95 Teiseks, mis puudutab määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 ja artikli 36 lõike 2 konteksti, siis tuleb arvesse võtta taimekaitsevahendite hindamise ja lubade andmise ühtseid põhimõtteid, millele esimene neist sätetest viitab ja mis on sätestatud määruse nr 546/2011 lisas.
- 96 Vastavalt nimetatud lisa I osa A jaotise punkti 2 alapunktile c võtavad liikmesriigid loataotluste läbivaatamisel ja lubade andmisel arvesse muud mõistlikul viisil omandatud asjakohast tehnilist ja teaduslikku teavet taimekaitsevahendi või selle koostisosade võimaliku kahjuliku mõju kohta.
- 97 Samuti tuleb märkida, et ka määruse nr 1107/2009 artiklites 44 ja 56 on viidatud teaduslike ja tehniliste teadmiste arengu arvesse võtmisele.
- 98 Nagu on tõdetud käesoleva kohtuotsuse punktis 65, tuleneb ühelt poolt selle määruse artikli 44 lõikest 1, et liikmesriigid võivad taimekaitsevahendi turulelaskmise loa igal ajal läbi vaadata, kui on tõendeid, et mõni selle määruse artiklis 29 osutatud nõue ei ole enam täidetud. Selleks on sama määruse artikli 44 lõike 3 punktis d sõnaselgelt ette nähtud, et asjaomane liikmesriik võtab varem antud loa tagasi või muudab seda, kui teaduslike ja tehniliste teadmiste arengust tulenevalt võib muuta kasutusviisi ja koguseid.
- 99 Teiselt poolt on määruse nr 1107/2009 artiklis 56 ette nähtud, et taimekaitsevahendi turulelaskmise loa valdaja teavitab loa andnud liikmesriike viivitamata mis tahes seda toodet käsitlevast uuest teabest, mis annab alust arvata, et see ei vasta enam selle määruse artiklites 4 ja 29 sätestatud kriteeriumidele.
- 100 See teavitamiskohustus hõlmab nimetatud määruse artikli 56 lõike 1 neljanda lõigu kohaselt aga ka asjakohast teavet nende rahvusvaheliste organisatsioonide või avalik-õiguslike organite otsuste või hinnangute kohta, kes annavad taimekaitsevahendite või toimeainete lubasid kolmandates riikides.
- 101 Kolmandaks kinnitab käesoleva kohtuotsuse punktis 92 esitatud tõlgendust ka määruse nr 1107/2009 eesmärk.

- 102 Nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 68, on selle määruse eesmärk tagada inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse kõrge tase. Lisaks, nagu on sätestatud nimetatud määruse artikli 1 lõikes 4, põhinevad määruse sätted ettevaatuspõhimõttel ning liikmesriikidel ei takistata rakendada seda põhimõtet siis, kui puuduvad teaduslikud tõendid selle kohta, millist riski kujutavad inimeste või loomade tervisele või keskkonnale taimekaitsevahendid, mille liikmesriigi territooriumil turulelaskmiseks luba taotletakse.
- 103 Võimalus tugineda kõigile asjakohastele, usaldusväärsetele ja olemasolevatele teaduslikele või tehnilistele teadmistele määruse artikli 36 lõike 2 tähenduses asjaomase liikmesriigi ametiasutustes ja kohtutes, et vaidlustada taimekaitsevahendi selle liikmesriigi territooriumil turulelaskmise luba, aitab aga ettevaatuspõhimõtet järgides kaasa selle eesmärgi saavutamisele.
- 104 Tuleb lisada, et eelnevates punktides esitatud kaalutlusi ei sea kahtluse alla nõue järgida õiguskindluse põhimõtet.
- 105 Corteva väidab oma kirjalikes seisukohtades sisuliselt, et see põhimõte nõuab, et taimekaitsevahendi turulelaskmise loa taotluse läbivaatamine toimuks taotluse esitamise ajal olemasolevate teaduslike ja tehniliste teadmiste alusel.
- 106 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nõuab õiguskindluse põhimõte, et õigusnormid oleksid selged, täpsed ja ettenähtavate tagajärgedega, mis võimaldaks huvitatud isikutel liidu õiguskorraga reguleeritavates olukordades ja õigussuhetes nendest juhinduda (6. mai 2021. aasta kohtuotsus Bayer CropScience ja Bayer vs. komisjon, C-499/18 P, EU:C:2021:367, punkt 101).
- 107 Seda põhimõtet tuleb siiski taimekaitsevahendi turulelaskmise lubade spetsiifilises valdkonnas kaaluda ettevaatuspõhimõttega, millel määrus nr 1107/2009 põhineb ja mille eesmärk on – nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 68 ja 102 – tagada inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse kõrge tase. Seega, kui ilmnevad asjaolud, mis viitavad sellele, et toimeainel või taimekaitsevahendil on kahjulik mõju inimeste või loomade tervisele või lubamatu mõju keskkonnale, võivad komisjon ja/või liikmesriigid olla kohustatud võtma kõnealuse toimeaine heakskiidu või taimekaitsevahendi turulelaskmise loa tagasi ning võtma vajaduse korral erakorralised meetmed.
- 108 Sellest järeldub, et selle määruse kontekstis võib iga taotleja, kes soovib taimekaitsevahendi turule lasta, oodata, et olemasolevad teaduslikud või tehnilised teadmised muutuvad loa andmise menetluse ajal või ajavahemiku jooksul, milleks toimeaine on heaks kiidetud või taimekaitsevahendile on luba antud. Lisaks tuleneb nimetatud määruse artiklitest 46 ja 69–71, et loa tagasivõtmisel või erakorralise meetme võtmisel võib olla kohene mõju, mis ei võimalda enam asjaomase toote olemasolevate laovarude turulelaskmist ega kasutamist.
- 109 Seega ei saa selliste asjakohaste ja usaldusväärsete teaduslike või tehniliste teadmiste arvesse võtmist, mis ei olnud taimekaitsevahendi turulelaskmise loa taotluse esitamise ajal veel kättesaadavad, pidada õiguskindluse põhimõttega vastuolus olevaks.
- 110 Neil asjaoludel tuleb neljandale ja viiendale küsimusele vastata, et määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 punkti e ja artikli 36 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et selleks, et vaidlustada taimekaitsevahendi turulelaskmise luba selle liikmesriigi territooriumil, kes teeb viimati nimetatud sätte alusel otsuse selle loa kohta, võib selle liikmesriigi ametiasutustes või kohtutes

esitada kõige usaldusväärsemad kättesaadavad teaduslikud või tehnilised andmed tõendamaks, et selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatava liikmesriigi poolt läbi viidud asjaomase taimekaitsevahendi teaduslik riskihindamine ei ole piisavalt põhjendatud.

Kohtukulud

- 111 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta artiklit 36

tuleb tõlgendada nii, et

liikmesriik, kes teeb otsuse selle määruse artikli 36 lõike 2 kohaselt taimekaitsevahendi turulelaskmise loa kohta, tohib kõrvale kalduda selle toote teaduslikust riskihindamisest, mille viis läbi selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatav liikmesriik, sama määruse artikli 36 lõike 3 teises lõigus nimetatud juhtudel eelkõige siis, kui tema käsutuses on kõige usaldusväärsemad teaduslikud või tehnilised andmed, mida viimati nimetatud liikmesriik ei ole hindamise ettevalmistamisel arvesse võtnud ja millest nähtub lubamatu oht inimeste või loomade tervisele või keskkonnale.

2. Määruse nr 1107/2009 artiklit 36 koostoimes tõhusa kohtuliku kaitse põhimõttega

tuleb tõlgendada nii, et

selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel pädeva liikmesriigi poolt läbi viidud hindamise järeldusi võib arvesse võtta selle määruse artikli 36 lõike 2 tähenduses asjaomase liikmesriigi kohus, kes peab otsustama selle määruse artikli 36 lõike 2 või 3 alusel tehtud otsuste põhjendatuse üle nendes sätetes ette nähtud sisulistest ja menetluslikest tingimustest lähtudes, kusjuures ta ei saa asendada liikmesriigi pädevate ametiasutuste hinnangut teaduslikele ja tehnilistele faktilistele asjaoludele enda omaga.

3. Määruse nr 1107/2009 artikli 36 lõikeid 2 ja 3

tuleb tõlgendada nii, et

kui liikmesriik, kes teeb nende sätete alusel otsuse taimekaitsevahendi turulelaskmise loa kohta, leiab, et selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatava liikmesriigi teaduslik riskihindamine ei ole piisavalt põhjendatud, arvestades tema muret inimeste või loomade tervise või keskkonna pärast seoses tema territooriumile iseloomulike keskkonna- või põllumajandustingimustega, ei ole ta kohustatud kaasama viimati nimetatud liikmesriiki uue hindamise läbiviimisesse, mille alusel võidakse vastu võtta taimekaitsevahendi turulelaskmise luba.

4. Määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 punkti e ja artikli 36 lõiget 2

tuleb tõlgendada nii, et

selleks, et vaidlustada taimekaitsevahendi turulelaskmise luba selle liikmesriigi territooriumil, kes teeb viimati nimetatud sätte alusel otsuse selle loa kohta, võib selle liikmesriigi ametiasutustes või kohtutes esitada kõige usaldusväärsemad kättesaadavad teaduslikud või tehnilised andmed tõendamaks, et selle määruse artikli 36 lõike 1 alusel taotlust läbivaatava liikmesriigi poolt läbi viidud asjaomase taimekaitsevahendi teaduslik riskihindamine ei ole piisavalt põhjendatud.

Allkirjad